

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

3 FÉVRIER 1997

Projet de loi interdisant la publicité pour les produits du tabac

Procédure d'évocation

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. COVELIERS

Art. 4

Remplacer cet article comme suit:

«Art. 4. — À l'article 13 de la même loi, les mots «d'un emprisonnement de 8 jours à 3 mois et» et les mots «ou de l'une de ces peines seulement» sont supprimés.»

N° 2 DE M. COVELIERS

Art. 4bis (nouveau)

Insérer un article 4bis (nouveau), rédigé comme suit:

«Art. 4bis. — À l'article 14 de la même loi, les mots «d'un emprisonnement de 8 jours à 6 mois et» et les mots «ou de l'une de ces peines seulement» sont supprimés.»

Voir:

Document du Sénat:

1-520 - 1996/1997:

N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1996-1997

3 FEBRUARI 1997

Wetsontwerp houdende verbod op de reclame voor tabaksproducten

Evocatieprocedure

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER COVELIERS

Art. 4

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 4. — In artikel 13 van dezelfde wet worden de woorden: «met gevangenisstraf van 8 dagen tot 3 maanden en» ... en de woorden «of met een van die straffen alleen» geschrapt.»

Nr. 2 VAN DE HEER COVELIERS

Art. 4bis (nieuw)

Een artikel 4bis (nieuw) invoegen, luidende:

«Art. 4bis. — In artikel 14 van dezelfde wet worden de woorden: «met gevangenisstraf van 8 dagen tot 6 maanden en» ... en de woorden «of met een van die straffen alleen» geschrapt.»

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-520 - 1996/1997:

Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Nº 3 DE M. COVELIERS

Art. 4ter (nouveau)

Insérer un article 4ter (nouveau), rédigé comme suit:

«Art. 4ter. — À l'article 15 de la même loi sont apportées les modifications ci-après :

1° Au § 1er, les mots «d'un emprisonnement d'un mois à un an et» et les mots «ou de l'une de ces peines seulement» sont supprimés.

2° Au § 2, 2°, après les mots «et § 2», les mots «relatives à la publicité concernant l'alcool et les boissons alcoolisées» sont ajoutés.

3° Il est ajouté un § 3, libellé comme suit :

«Est puni d'une amende de cent à cent mille francs celui qui enfreint les dispositions de l'article 7, § 2bis, ou les arrêtés d'exécution de l'article 7, § 2, relatifs aux produits du tabac.

La présente disposition s'applique également aux éditeurs, imprimeurs et en général à toutes les personnes qui assurent la diffusion de la publicité ou le parrainage. »

Nº 4 DE M. COVELIERS

Art. 4quater (nouveau)

Insérer un article 4quater (nouveau), rédigé comme suit:

«Art. 4quater. — À l'article 16 de la même loi, les mots «d'un emprisonnement de 15 jours à 3 mois et» et les mots «ou de l'une de ces peines seulement» sont supprimés. »

Nº 5 DE M. COVELIERS

Art. 4quinquies (nouveau)

Insérer un article 4quinquies (nouveau), rédigé comme suit:

«Art. 4quinquies. — À l'article 20, § 3, premier alinéa, de la même loi, les mots «d'un emprisonnement de 8 jours à un an» et les mots «ou de l'une de ces peines seulement» sont supprimés. »

Justification

L'adéquation des peines constitue depuis toujours un des défis les plus difficiles pour la société. La détermination du quantum de la peine débouche souvent sur le choix traditionnel entre

Nr. 3 VAN DE HEER COVELIERS

Art. 4ter (nieuw)

Een artikel 4ter (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 4ter. — In artikel 15 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In § 1 worden de woorden: «met gevangenisstraf van 1 maand tot 1 jaar en» ... en de woorden «of met een van die straffen alleen» geschrapt.

2° In § 2, 2°, worden tussen de woorden «en § 2» en het woord «overtreedt» de woorden «in verband met de reclame voor alcohol en alcoholische dranken» ingevoegd.

3° Er wordt een § 3 toegevoegd luidend als volgt :

«Met geldboete van honderd frank tot honderduizend frank wordt gestraft hij die artikel 7, § 2bis overtreedt of de besluiten genomen ter uitvoering van artikel 7, § 2, in verband met tabaksprodukten.

Deze bepaling is eveneens van toepassing op de uitgevers, drukkers en in het algemeen op alle personen die bij de verspreiding van de reclame of bij sponsoring betrokken zijn. »

Nr. 4 VAN DE HEER COVELIERS

Art. 4quater (nieuw)

Een artikel 4quater (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 4quater. — In artikel 16 van dezelfde wet worden de woorden: «met gevangenisstraf van 15 dagen tot 3 maanden en» en de woorden «of met een van deze straffen alleen» geschrapt. »

Nr. 5 VAN DE HEER COVELIERS

Art. 4quinquies (nieuw)

Een artikel 4quinquies (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 4quinquies. — In artikel 20, § 3, eerste lid, van dezelfde wet worden de woorden: «met gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 jaar en» geschrapt. »

Verantwoording

Zinvol straffen vormt reeds eeuwenlang een van de moeilijkste opdrachten voor de maatschappij. Vaak verglijdt de bepaling van een strafmaat in de traditionele keuze tussen gevange-

l'emprisonnement — c'est-à-dire la privation de la liberté — et une amende — c'est-à-dire la privation d'une partie du patrimoine. On assiste parfois aussi à de timides tentatives d'application de peines de substitution.

L'emprisonnement et les amendes demeurent toutefois les peines les plus importantes sans doute parce que la richesse et la liberté sont aussi les valeurs les plus importantes de notre société.

«N'emprisonner que ceux qui le méritent» est un slogan répandu qui devrait être le signal d'une politique réductionniste. Une telle politique suppose évidemment que l'on définisse clairement qui doit séjourner dans ce type d'établissements, ce qui presuppose d'entrée de jeu une vision précise de la fonction sociale de la peine.

La doctrine classique distingue trois éléments dans la peine, à savoir la protection de la société contre ceux qui enfreignent les normes, la rétorsion ou vengeance de la société à l'encontre de ceux qui ont enfreint ses normes, et le rétablissement de la norme, en d'autres termes une tentative de renforcer la conscience des normes à l'aide de la peine.

Si chaque norme, aussi contestée fût-elle, est assortie d'une menace d'emprisonnement, il en résulte que l'un de ces trois éléments prend l'ascendant sur les autres, à savoir la rétorsion. De plus, cela dénote un caractère moins humain de la société.

La question à laquelle doit répondre chaque texte légal du droit pénal particulier consiste dès lors à savoir comment la société doit répondre à une éventuelle infraction à ses normes.

Un point de référence important pour la réponse à cette question est le contenu et la pertinence sociale de la norme.

La publicité pour le tabac constitue-t-elle pour l'ensemble de la société un acte condamnable au point de justifier une peine agissant de manière fondamentale sur l'individu, à savoir la privation de sa liberté?

Compte tenu du caractère tolérant de la population belge, du moins en ce qui concerne la consommation de stimulants et la publicité pour ces produits, l'on peut supposer que la réponse à la question formulée ci-dessus est négative.

La norme qui est fixée ici n'est certainement pas généralement admise, malgré l'existence d'une majorité parlementaire temporaire.

Convient-il alors de condamner quelqu'un à un emprisonnement du chef d'une infraction à cette norme, alors que celle-ci n'est pas généralement admise?

La protection de la société ne le requiert assurément pas. Étant donné qu'il est toujours permis de fumer dans les prisons, cette forme de sanction ne contribuera pas davantage au rétablissement de la norme. Reste alors comme seule justification à cette peine la rétorsion.

Une société civilisée doit-elle appliquer une mesure de rétorsion de ce type à un individu qui fait de la publicité pour un produit qui n'est pas interdit?

Évidemment pas.

L'infraction à cette norme, par ailleurs contestable, sera motivée par l'appât du gain. Les amendes suffisent dès lors; signalons au passage qu'au taux actuel des décimes additionnels, ces amendes peuvent atteindre jusqu'à 20 000 000 de francs.

Affirmer qu'aucun juge pénal n'assortira ces infractions d'un emprisonnement ne constitue pas un argument pertinent, dès lors que cela revient à souligner que cette forme de peine ne doit pas être intégrée dans la loi; pire encore est l'affirmation qu'une telle peine ne sera de toute manière pas mise à exécution. Cela déboucherait en effet sur l'arbitraire.

nissstraf — dit is het afnemen van vrijheid — en een geldboete — dit is het afnemen van een gedeelte van het vermogen. Schuchter worden af en toe ook alternatieve sancties toegepast.

Gevangenissen en geld blijven echter de belangrijkste straffen, wellicht omdat rijkdom en vrijheid ook de belangrijkste waarden zijn van onze gemeenschap.

«In de gevangenis enkel diegenen die er horen» is een veel gebruikte slogan die zou moeten wijzen op een reductionistisch beleid. Een dergelijk beleid veronderstelt uiteraard dat duidelijk bepaald wordt wie nu precies in deze huizen thuishoort. Meteen impliceert dit een duidelijke visie op de maatschappelijke functie van de straf.

De klassieke leer ziet drie elementen in de straf, namelijk de bescherming van de maatschappij tegen normovertreders, de vergelding of wraak van de maatschappij ten overstaan van diegene die haar normen overtrad, het normherstel, met andere woorden het pogem van door de straf het normbewustzijn te bevorderen.

Indien iedere norm, hoe betwist hij ook weze, beveiligd wordt met een dreiging tot gevangenisstraf, dan betekent dit een sterke benadrukking van een van de drie elementen namelijk de vergelding. Bovendien wijst dit op een minder humaan karakter van de gemeenschap.

De te beantwoorden vraag bij iedere wettekst van het bijzonder strafrecht is dan ook: welk antwoord moet de gemeenschap geven op een eventuele normovertreding?

Hierbij is de inhoud en de maatschappelijke relevantie van de norm een belangrijk referentiepunt.

Is nu het publiciteit maken voor tabak voor de ganse gemeenschap een dusdanig verwerpelijk iets dat dient gegrepen te worden naar een straf die erg fundamenteel ingrijpt op het individu namelijk het afnemen van diens vrijheid?

Rekening houdend met het tolerantie karakter van de Belgische bevolking, althans wat het gebruik van en het publiciteit maken voor genotsmiddelen betreft, mag een negatief antwoord op de hierboven geformuleerde vraag verondersteld worden.

De norm die hier wordt gesteld is zeer zeker niet algemeen aanvaardt, ondanks het bestaan van een tijdelijke parlementaire meerderheid.

Past het dan iemand tot gevangenisstraf te veroordelen omdat van de overtreding van deze niet algemeen aanvaarde norm?

De bescherming van de maatschappij vraagt dit zeker niet. Aangezien roken in de gevangenis nog steeds toegelaten is, zal deze vorm van sanctie evenmin het normherstel bevorderen. Blijft zodoende als enige rechtvaardiging van deze straf de vergelding.

Moet een beschafde maatschappij een dergelijke vergelding toepassen op iemand die publiciteit maakt voor een niet verboden produkt?

Uiteraard niet.

De overtreding van deze, overigens betwistbare, norm zal ingegeven zijn door winstbejag. Geldboeten volstaan dan ook; hierbij weze opgemerkt dat aan het huidige tarief van de opdeciemers deze boetes kunnen oplopen tot 20 000 000 frank.

Stellen dat geen enkele strafrechter een gevangenisstraf zal uitspreken voor deze overtredingen gaat niet op vermits dit precies benadrukt dat deze vorm van straf niet moet opgenomen worden in de wet; nog erger is de stelling dat een dergelijke straf toch niet wordt uitgevoerd. Dit leidt immers naar willekeur.

Les prisons belges sont surpeuplées. Le législateur doit aussi faire preuve de sélectivité dans l'application de cette forme de sanction.

Dans ce contexte, une peine d'emprisonnement est totalement déplacée dans le présent projet.

De Belgische gevangenissen zitten overvol; de wetgever moet ook selectief omgaan met deze vorm van sanctie.

In deze context is een gevangenisstraf in het huidig ontwerp totaal misplaatst.

Hugo COVELIERS.